

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Географія» підготовки докторів філософії з галузі 10 Природничі науки зі спеціальності 106 Географія, що реалізується у Херсонському державному університеті, являє собою нормативний документ, розроблений на основі Закону України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» та Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та затверджений у встановленому порядку.

Розроблено робочою групою у складі:

Пилипенко І. О., доктор географічних наук, професор, декан факультету біології, географії і екології(гарант освітньо-наукової програми);

Мальчикова Д. С., доктор географічних наук, професор, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Херсонського державного університету;

Давидов О. В., кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії та екології

Сімченко С.В. – аспірант кафедри географії та екології

Гукалова І.В. – доктор географічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту географії Національної академії наук України

Рецензенти:

1. Топчієв О. Г. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної і соціальної географії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
2. Мезенцев К. В. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
3. Немець Л.М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії та регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

1. Профіль освітньо-наукової програми 106 Географія

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Херсонський державний університет Факультет біології, географії та екології Кафедра географії та екології
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії Доктор філософії у галузі природничих наук зі спеціальності 106 Географія
Офіційна назва освітньої програми	Географія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 40 кредитів, ЄКТС. Термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Первинна акредитація
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність ступеня магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DDoctorants/Educational_and_scientific_programs/onp106.aspx
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців з географії ступеня доктора філософії в галузі природничих наук за спеціальністю 106 Географія, здатного до ведення власного наукового дослідження та здійснення науково-практичної діяльності у галузі географії, викладацької роботи у закладах вищої освіти.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна	10 - Природничі науки/ 106 «Географія» / фізична географія, геофізика і

<p>область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</p>	<p>геохімія ландшафтів, біогеографія і географія ґрунтів, геоморфологія та палеогеографія, конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів, економічна та соціальна географія, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). <i>Об'єкт вивчення та діяльності:</i> теорія і методологія географії; просторові особливості процесів і явищ в ландшафтній оболонці Землі та її компонентах. <i>Цілі навчання:</i> підготовка висококваліфікованих фахівців, які оволоділи сучасною методологією географії, які здатні самостійно вирішувати наукові завдання в сфері географії та представляти їх у вигляді закінченого наукового продукту, а також здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> теорія і методологія географії. <i>Методи, методика та технології наукового пізнання:</i> загальнонаукові та спеціальні методи дослідження географічних явищ та процесів. <i>Інструменти та обладнання:</i> класичні та сучасні інструменти збору та обробки первинної географічної інформації та роботи з джерелами та базами даних географічної інформації. <i>Співвідношення обсягів загальної та професійної складових та вибіркової частини:</i> обов'язкові компоненти освітньо-наукової програми становлять 55 % (22 кредити), вибіркового компонента – 45 % (18 кредитів)..</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма зорієнтована на підготовку науковців та викладачів у галузі географії</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Проведення досліджень в галузі природничих наук за спеціальністю 106 «Географія». Ключові слова: фізична географія, геофізика, геохімія ландшафтів, біогеографія, географія ґрунтів, геоморфологія, палеогеографія, конструктивна географія, раціональне використання природних ресурсів, економічна та соціальна географія, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія, дистанційне зондування Землі</p>
<p>Особливість і програми</p>	
<p>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>2310.2 Викладачі закладів вищої освіти 2433.2 Інженер з науково-технічної інформації 2442.2 Географ, Географ (політична географія), Географ (фізична географія), Географ-економіст, Палеогеограф, Палеограф, Фахівець з міського та районного планування, Фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки, Фахівець з управління природокористуванням</p>
<p>Подальше навчання</p>	<p>Можливість отримання наукового ступеня доктора наук, зокрема, навчаючись в докторантурі.</p>
<p>5 – Викладання та оцінювання</p>	
<p>Викладання та навчання</p>	<p>Консультації та наставництво наукового керівника, провідних науково-педагогічних працівників під час виконання дослідницької роботи, публікацій, доповідей; самонавчання і самопідготовка; науково-дослідна робота; кафедральні наукові семінари; проблемно-орієнтоване навчання; навчання через практику. В умовах обмежень освітнього процесу передбачене дистанційне навчання із використанням е-</p>

	платформ: Zoom, Skype, месенджерів тощо.
Оцінювання	<p>Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою: національна шкала - («зараховано» / «незараховано», «відмінно», «добре», «задовільно» «незадовільно»); шкал ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та 100-бальна шкала. Оцінюються усі види аудиторної (поточний контроль, усні та письмові екзамени і заліки) та самостійної роботи (виконання творчих завдань), практика.</p> <p>Оцінювання виконання індивідуального плану наукової роботи здійснюється відповідно до якісних та кількісних показників роботи аспіранта (публікація наукових праць, участь у конференціях, пошук та робота з історичними джерелами, підготовка тексту дисертації тощо) та характеризується, як «з випередженням» / «повністю» / «частково» / «невиконаний».</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з географії, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 02. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК 03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.</p> <p>ЗК 04. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 05. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.</p> <p>ЗК 06. Володіння навичками критичного мислення</p> <p>ЗК 07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК 01. Здатність продукувати нові ідеї, цілісні знання та вирішувати комплексні проблеми у галузі географії в процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.</p> <p>ФК 02. Здатність виконувати оригінальні географічні дослідження, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у авторитетних українських та закордонних наукових виданнях з географії та суміжних наук, зокрема включених до наукометричних баз, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.</p> <p>ФК 03. Здатність до професійного збору первинної географічної та просторової інформації.</p> <p>ФК 04. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних типів та видів джерел, опрацювання наукової та методологічної літератури, зокрема, державною та іноземними мовами.</p> <p>ФК 05. Здатність виявляти та оцінювати нові джерела, зокрема, мережеві ресурси, як потенційну можливість для розширення бази географічних даних.</p> <p>ФК 06. Здатність критично осмислювати географічні процеси і явища з позицій традиційних та новітніх дослідницьких підходів.</p> <p>ФК 07. Здатність до застосування міждисциплінарного підходу для аналізу, інтерпретації та оцінювання географічних фактів та процесів.</p> <p>ФК 08. Здатність до філософської та наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, соціальними навичками, необхідними</p>

	<p>для професійної діяльності, організації наукового дослідження та представлення його результатів.</p> <p>ФК 09. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в галузі географії у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК 10. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p>
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання (ПРН)	<p>ПРН 01. Має концептуальні та теоретико-методологічні знання з географії, дослідницькі навички, достатні для проведення самостійних наукових досліджень та здійснення професійної (викладацької) діяльності.</p> <p>ПРН 02. Вміє планувати та формувати методика проведення власного наукового дослідження для отримання якісно нових знань, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження.</p> <p>ПРН 03. Знає традиційні та сучасні факти, концепції, школи, фундаментальні праці, глибоко розуміє теоретичні та практичні проблеми географічної науки, здійснює авторитетний огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів.</p> <p>ПРН 04. Знає та професійно застосовує навички пошуку та аналізу різноманітних джерел для здійснення власного наукового дослідження.</p> <p>ПРН 05. Вільно презентує та обговорює результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовою, кваліфіковано відображає результати досліджень у наукових публікаціях, ефективно взаємодіє з науковою спільнотою, в тому числі міжнародною, з дотриманням принципів академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 06. Вміє визначати та інтерпретувати традиційні та новітні джерела географічної інформації в контексті традиційних та сучасних концепцій географії.</p> <p>ПРН 07. Використовує традиційні та сучасні методи дослідження для формування нового географічного знання.</p> <p>ПРН 08. Демонструє здатність до використання спеціальних географічних дисциплін як інструменту формування нових знань.</p> <p>ПРН 09. Демонструє здатність організовувати освітній процес і викладання географічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.</p> <p>ПРН 10. Має навички застосовувати інформаційні технології для обробки, аналізу та представлення результатів досліджень.</p> <p>ПРН 11. Демонструє здатність до саморозвитку і самоорганізації евристичної та наукової роботи, критичної самоперевірки повноти та відповідності матеріалів дослідження встановленими законодавством України вимогам.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпеченн	Викладання дисциплін забезпечують науково-педагогічні працівники університету, які працюють на постійній основі та виконують необхідні

я	<p>умови для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктори наук, професори – 2; кандидати наук, доценти – 2.</p> <p>Кадрове забезпечення передбачає наявність наукових керівників, необхідної кількості науково-педагогічних працівників, які є активними дослідниками та потенційними рецензентами дисертації аспірантів, дотримуються норм академічної доброчесності та вживають заходів для виключення можливості їх порушення в академічному середовищі.</p>
Матеріальн о-технічне забезпеченн я	<p>Навчальна база структурних підрозділів університету дозволяє проводити заняття з усіх навчальних дисциплін на задовільному рівні, приміщення відповідають встановленим вимогам. Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійне обладнання, наявні спеціалізовані лабораторії.</p>
Інформацій не та навчально- методичне забезпеченн я	<p>1) Доступ до Наукової бібліотеки та електронного архіву-репозитарію ХДУ, Е-бібліотеки, наукометричних баз даних Scopus і Web of Science, 2) комп'ютерна техніка університету підключена до адміністративної мережі університету і до Інтернету, Wi-Fi, 3) навчально-методичні комплекси дисциплін та силабуси в електронному та друкованому вигляді, програми практик, 4) підручники, посібники, періодичні видання за профілем аспірантів в електронному та друкованому вигляді. 5) Можливе користування сервісом перевірки текстів на плагіат та визначення рівня оригінальності – Unichesk</p> <p>Аспіранти мають можливість апробації результатів наукових досліджень, публікуючи статті у фаховому географічному журналі «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки» та беручи участь у регулярній Всеукраїнській науковій конференції «Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення» та інших наукових заходах, організованих випускаючою кафедрою.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національн а кредитна мобільність	<p>На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закладами вищої освіти, науковими установами</p>
Міжнародн а кредитна мобільність	<p>На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закордонними закладами вищої освіти.</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Підготовка іноземних громадян не передбачена.</p>

Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

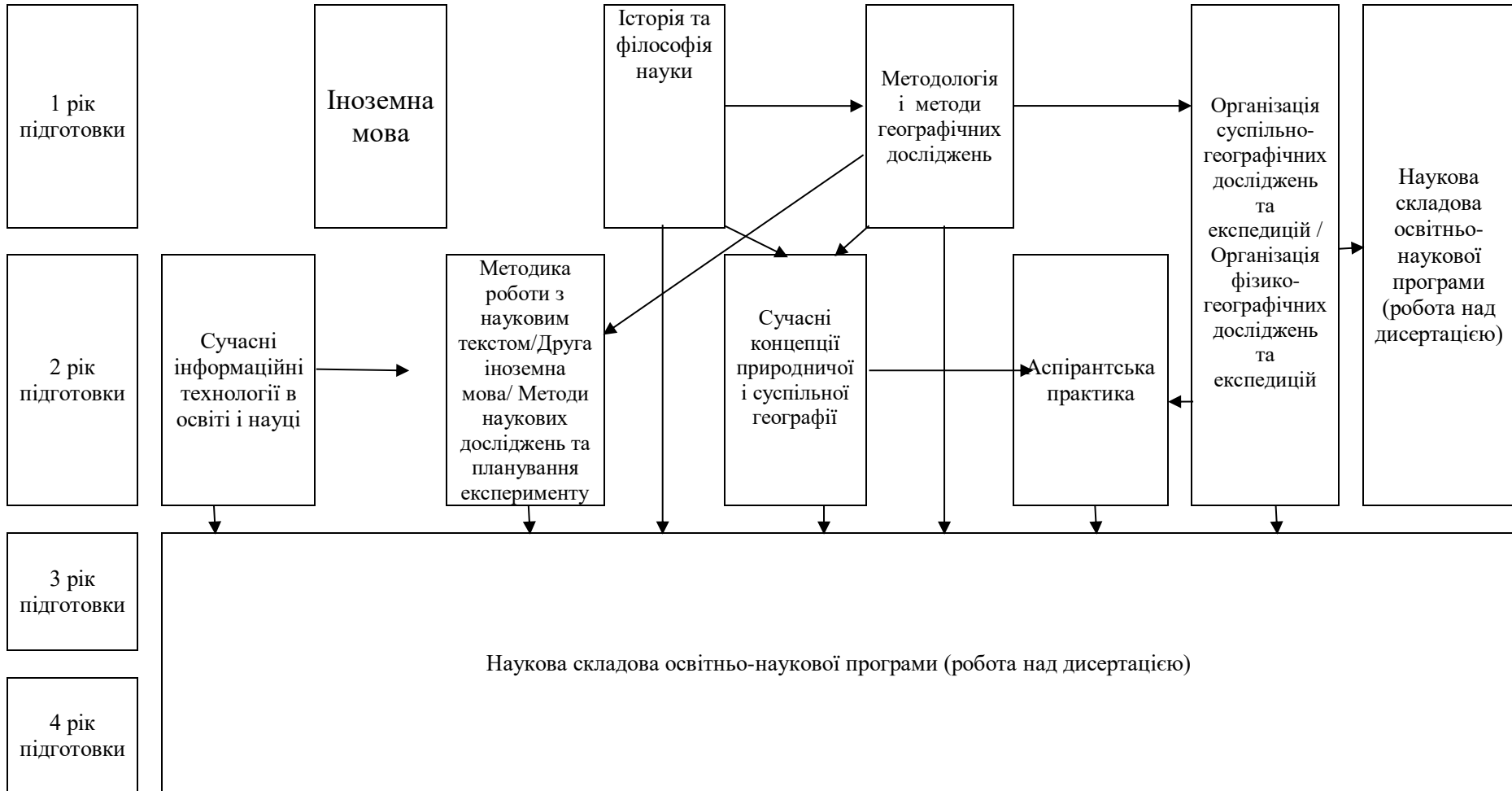
Перелік компонент освітньої програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, атестація здобувачів вищої освіти)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Іноземна мова	6	екзамен
ОК 2	Історія та філософія науки	4	екзамен
ОК 3	Сучасні освітні технології та наукова дипломатія	3	залік
Цикл професійної підготовки			
ОК 4	Методологія і методи географічних досліджень	3	екзамен
ОК 5	Сучасні концепції природничої і суспільної географії	3	диф.залік
ОК 6	Аспірантська практика	3	диф.залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		22	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
Цикл загальної підготовки			
ВК 1	Дисципліни вільного вибору аспіранта	3	залік
ВК 2	Дисципліна вільного вибору аспіранта	5	залік
Цикл професійної підготовки			
ВК 3	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	залік
ВК 4	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		18	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		40	

Орієнтовний перелік дисциплін вільного вибору аспіранта

Цикл загальної підготовки	Цикл професійної підготовки
ВК 1 1) Методика роботи з науковим текстом 2) Аналіз даних в проєктній діяльності ВК 2 1) Ділова англomовна комунікація 2) Академічне письмо	ВК 3 1) Організація суспільно-географічних досліджень та експедицій 2) Організація природничо-географічних досліджень та експедицій ВК 4 1) Менджмент берегових зон безприпливних морів 2) Стратегії та планування просторового розвитку

2. Структурно-логічна схема освітньої програми

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в аспірантурі завершується захистом дисертації у постійно діючій / разовій спеціалізованій вченій раді, або наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження у формі витягу з протоколу засідання випускаючої кафедри про рекомендацію до захисту дисертації.

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії здійснюється відкрито та публічно постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Дисертація – спеціально підготовлена кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису, яка має містити наукові результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для історичної науки, наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація виконується здобувачем особисто та без порушення вимог академічної доброчесності (академічний плагіат, само плагіат, фальсифікація, фабрикація).

Вимоги до дисертації та наукових публікацій здобувача наукового ступеня доктор філософії визначені чинним законодавством України.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6
ЗК 01		+	+	+	+	
ЗК 02	+		+		+	
ЗК 03			+			
ЗК 04				+	+	+
ЗК 05		+		+		+
ЗК 06		+	+	+		
ЗК 07						+
ФК 01				+	+	+
ФК 02	+			+		
ФК 03	+			+		+
ФК 04	+			+	+	
ФК 05	+				+	+
ФК 06				+		
ФК 07		+		+	+	
ФК 08	+	+	+		+	+
ФК 09			+		+	+
ФК 10				+		+

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6
ПРН 01	+	+	+	+	+	+
ПРН 02			+			
ПРН 03		+		+	+	
ПРН 04						+
ПРН 05	+		+			
ПРН 06				+	+	
ПРН 07		+		+	+	
ПРН 08					+	
ПРН 09			+			+
ПРН 10			+	+		
ПРН 11			+	+		+

Гарант ОНП

Пилипенко І.О.